

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה : בגרות לדוגמא מס' 2
מספר השאלון : 29225

היסטוריה דתי

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה :

בשאלון זה שלושה פרקים. על התלמיד לענות על שאלה אחת מכל פרק. לכל שאלה 33 ושליש נקודות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש : ספר הלימוד 'השיבה לציון'

ד. הוראות מיוחדות : הביאו בתשובותיכם עובדות, ואל תסתפקו בהערכות כלליות.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, רשמו "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

בהצלחה !

/המשך בעמוד הבא/

פרק ראשון

בפרק זה יש לענות על שאלה אחת משאלות 1-2.

1. 'היישוב החדש' בארץ ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית

על פי מה שלמדתם, ציינו שני רעיונות בהם האמינו העולים ביישוב החדש. אתרו מקור היסטורי מהפרק הראשון בספר הלימוד 'השיבה לציון' העוסק בישוב החדש. ציינו את מספר העמוד ושם הקטע שאיתרתם.

הסבירו מה ניתן מהמקור שאיתרתם על קשיי המתיישבים הראשונים אן על אורחות חייהם. לו הייתם חיים בתקופת "היישוב החדש", ציינו לאיזו קבוצה מקבוצות העולים הייתם רוצים להשתייך. נמקו את תשובתכם.

על פי מה שלמדתם, הציגו גורם אחד ליציאת מסע הרבנים (תרע"ד, 1913) אל היישובים שהקימו אנשי העליות הראשונות.

אתרו בספר הלימוד מקור היסטורי המתאר רשמים מביקור הרבנים ב'מרחביה'. ציינו את מספר העמוד ואת שמו של המקור שאיתרתם.

על פי המקור ההיסטורי ועל פי מה שלמדתם, הציגו את הרושם שעשה הביקור במרחביה על הרבנים ועל המתיישבים.

2. משורשי הסכסוך הערבי ישראלי

בשנת 1909 הוקם ארגון 'השומר'. הסבירו מדוע היה צורך בהקמת ארגון זה.

סיסמת ארגון 'השומר' הייתה "בדם ואש יהודה נפלה - בדם ואש יהודה תקום". הסבירו מה באה לבטא סיסמא זו.

בעמ' 141 בספר הלימוד 'השיבה לציון' מופיע ציטוט של 'קול-קורא' שפורסם בשנת 1920.

על פי ה'קול הקורא', הציגו את הטענה המרכזית של הכותבים. הסבירו כיצד הם מנמקים את טענתם.

על פי מה שלמדתם, הסבירו מה היה החשש שהוביל לכתיבת 'קול-קורא' זה.

ציינו שני מאפייני זהות של ערביי ארץ-ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית.

הסבירו גורם אחד להתעוררות הלאומיות הערבית דווקא בראשית תקופת השלטון הבריטי בארץ ישראל.

פרק שני

בפרק זה יש לענות על שאלה אחת מתוך שאלות 3-4.

לפניכם קטע העוסק בהשתלשלות האירועים שהובילו לחילופי אש בין כוחות צה"ל לכוחות האצ"ל במהלך מלחמת העצמאות, וזכו לכינוי "פרשת אלטלנה".

ב־21 ביוני, 1948 במהלך מלחמת העצמאות, נורתה אש של חיילי צה"ל על אניית הנשק "אלטלנה" שהובאה ארצה בידי אנשי האצ"ל. בחילופי האש על האנייה וביבשה נהרגו אנשי אצ"ל וחיילי צה"ל. בפרשה זו באו לידי ביטוי חוסר תקשורת, חשדנות ואיבה, והם הובילו למרחץ דמים, אשר כמעט גרם למלחמת אחים. מה היה הרקע לפרשה זו? קדמה לה חתימה על הסכם הפסקת אש, ביוזמת האו"ם, בין מדינת ישראל לבין הכוחות הערביים. הפסקת האש נמשכה כחודש, ובמהלכה הוטל איסור על אספקת נשק לצדדים הלוחמים. ראש הממשלה, דוד בן-גוריון, ידע שהמדינה זקוקה לנשק כאוויר לנשימה, אבל סבר שהפרת תנאי הפסקת האש תסכן את מעמדה הבינלאומי של מדינת ישראל. הוא אומנם חשד שצבאות ערב מפרים את האיסור, אבל דאגתו הייתה נתונה ללגיטימיות של מדינת ישראל בעיני העולם.

בו בזמן היה עליו לקבץ לצבא אחד, תחת פיקוד משותף, את ההגנה, האצ"ל והלח"י. אחרי שנים של חוסר אמון בין הצדדים, היה חשש כי אנשי האצ"ל יתקשו לשרת תחת פיקודם של יריבים לשעבר. ימים אחדים לאחר ההכרזה על הסכם הפסקת האש מטעם האו"ם, הסכימו בן-גוריון ומפקד האצ"ל, מנחם בגין, על הצטרפות האצ"ל לצה"ל. ההסכם קבע שאנשי האצ"ל יתגייסו לצבא החדש, נשקם יימסר לידי הצבא, והם יחדלו להיות גוף צבאי נפרד בתוך מדינת ישראל. עם זאת, ההסכם לא כלל את כוחות האצ"ל שהוצבו בירושלים, משום שעל פי תוכנית החלוקה, ירושלים לא הייתה בשטח מדינת ישראל.

לפיכך, באותם הימים שבהם נשא ונתן בגין עם בן-גוריון על תנאי ההשתלבות של האצ"ל בצה"ל, המשיכו סניפי האצ"ל בחו"ל לשלוח נשק אל לוחמיהם בירושלים. נציגי האצ"ל בחו"ל אף רכשו אנייה, כינו אותה "אלטלנה" והעמיסו עליה נשק רב. כשהאנייה הייתה מוכנה ליציאה כבר נכנס לתוקף הסכם הפסקת האש. לפיכך החליטו מנהיגי האצ"ל בפריז באופן חד-צדדי לשגר את "אלטלנה" בלי להודיע על כך לבגין, שכן הם ידעו כי הוא מחויב לתנאי הפסקת האש. לימים הודו ראשי האצ"ל באירופה כי חרגו מסמכותם.

בגין שמע על הפלגת הספינה רק למחרת יציאתה, מדיווח של "רדיו לונדון". הוא הורה מיד לאלחוטנית שלו לשלוח שדר אל הספינה: "לא להתקדם ולחכות להוראות", היא שידרה שוב ושוב אבל ללא מענה. כמה שעות אחר כך, כשהתברר שטעתה בקוד, הורה לה בגין לתקן את הקוד ולשדר שוב, ללא הועיל. לימים טען מפקד "אלטלנה" שלא הצליח לפענח את המסר ולכן המשיך במסעו. בגין הנסער הורה על שליחת מברק למשרדי האצ"ל בפריז ולפיו אסור לספינה להתקרב לחופי הארץ, אולם ללא מענה. בגין מיהר להיפגש עם פקיד הממשלה כדי להדגיש באוזניהם שהספינה יצאה לדרך בלי רשותו. השאלה שהתעוררה הייתה מה לעשות בנשק לאחר שיפרקו אותו מהאנייה. הצעתו של בגין הייתה לתת את רובו לצה"ל, ולהקצות 20% ממנו ללוחמי האצ"ל בירושלים.

ואולם בן-גוריון חשש. הוא סבר כי מסירת נשק ללוחמי האצ"ל תכשיל את מטרתו להקים צבא אחד ומאוחד, ועל כן סירב לשאת ולתת על חלוקת הנשק לפי אחוזים. איבתו רבת השנים של בן-גוריון לבגין הגיעה עתה לנקודת רתיחה: "לא תהיינה כאן שתי מדינות ולא יהיו שני צבאות", אמר, "ומר בגין לא יעשה מה שמתחשק לו. עלינו להחליט אם למסור את השלטון לידי בגין או להגיד לו שיחדל מפעולותיו הנפרדות. אם לא – נירה!" בגין היה משוכנע כי הוא פעל בהגינות גמורה. אבל בן-גוריון סבר כי בגין מערער על מנהיגותו והודיע כי אם לא תהיה לו ברירה – יפעיל כוח.

כמה שעות לאחר שהגיעה "אלטלנה" לכפר ויתקין פרצו חילופי האש. האנייה המשיכה הלאה לחופי תל אביב, ושם ירו עליה כוחות צה"ל. בגין דחק באנשיו שלא להילחם בחזרה, אולם אנשי האצ"ל שעל הסיפון הפרו את הוראתו. עם תום הקרבות נשא בגין נאום מתחנת הרדיו של האצ"ל. שוב ושוב אמר: "אל תרימו יד על אח... אסור כי נשק עברי יפעל נגד לוחמים עברים!" האזהרה מפני מלחמת אחים חזרה לכל אורך הנאום: "לא תהיה מלחמת אחים בעוד האויב בשער".

(מעובד על פי ד' גורדיס, מנחם בגין, המאבק על נשמתה של ישראל, כתר, 2015, עמ' 92–109)

3. על פי הקטע, הציגו שני נימוקים להתנגדותו של בן גוריון להכנסת הנשק שהיה על אלטלנה לארץ ישראל.

מנהיגים ציוניים ייחסו חשיבות רבה לעניין ההכרה הבין-לאומית במדינת ישראל.

עיינו בספר הלימוד 'השיבה לציון' והסבירו כיצד באה לידי ביטוי חשיבות זו בשני המקורות הבאים:

- בנוסח הטיוטה של ד"ר חיים וייצמן ל'הצהרת בלפור',

- בדבריו של דוד בן גוריון בקונגרס הציוני ה-20, בהתייחסותו להצעת החלוקה של ועדת פיל.

הסבירו האם לדעתכם, הנהגה מדינית אמורה להעניק משקל רב לעניין ההכרה הבין-לאומית. **נמקו** את

תשובתכם.

4. חשדנותו של בן גוריון כלפי בגין בפרשת אלטלנה התגברה ככל הנראה בשל מחלוקות אידאולוגיות מן העבר.

על פי הקטע, הציגו כיצד פירש בן גוריון את הצעתו של בגין לפקדי הממשלה, לאחר שנודע על הגעתה הצפויה של אלטלנה.

על פי מה שלמדתם, ציינו והציגו את המחלוקת שהייתה בין ההגנה לבין האצ"ל בשנים תרצ"ו-תרצ"ט.

הסבירו את עמדות שני הצדדים במחלוקת זו.

בפרק התשיעי בספר הלימוד 'השיבה לציון', מתואר שיתוף הפעולה בין המחתרות.

הציגו את שיתוף הפעולה בין ההגנה לבין אצ"ל. **הסבירו** נימוק אחד לשיתוף פעולה זה. **בססו** את תשובתכם על קטע

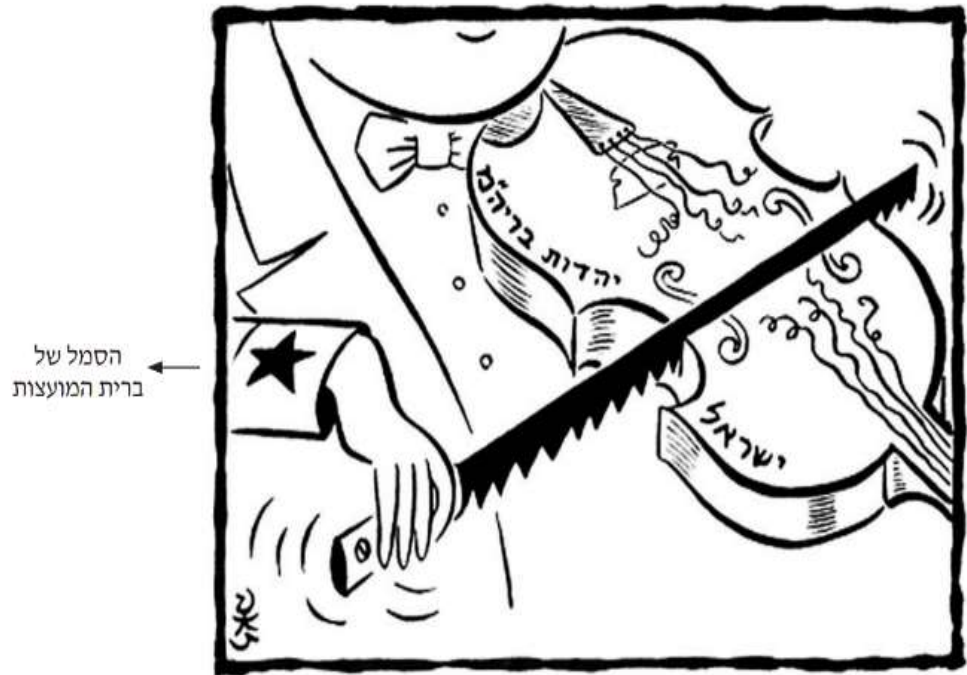
מתוך ספר הלימוד. ציינו את העמוד בספר הלימוד עליו אתם מסתמכים ואת שם הקטע.

פרק שלישי

בפרק זה יש לענות על שאלה אחת משאלות 5-6.

5. העליית לארץ ישראל בשנות ה-70 ובשנות ה-80.

לפניכם קריקטורה שפורסמה בעיתון "הארץ", העוסקת ביהודי ברית המועצות.

(עיתון הארץ, 26/9/1966, עמ' 2)

א. על פי מה שלמדתם, הציגו את היחס של השלטון בברית המועצות לדת וללאומיות היהודית.
על פי רכיב אחד בקריקטורה, ציינו והסבירו כיצד היחס שהצגתם בא לידי ביטוי בקריקטורה.
על פי מה שלמדתם, הסבירו כיצד יחס השלטון ליהודים באתיופיה היווה את הרקע לעליית היהודים מאתיופיה בשנות ה-80.

ב. על פי מה שלמדתם, ציינו קושי ייחודי בעליית יהודי אתיופיה.
אתרו בספר הלימוד 'השיבה לציון' מקור חזונו הסבירו כיצד הוא מבטא את הקושי הייחודי שציינתם. ציינו את מספר העמוד ואת שמו של המקור החזוטי שאיתרתם.

6. מלחמת ששת הימים

במהלך תקופת ההמתנה שלפני מלחמת ששת הימים, שררה חרדה גדולה בקרב אזרחי ישראל. לפניכם קריקטורה שפורסמה בעיתונות הישראלית במהלך תקופת ההמתנה.

- א. ציינו והסבירו כיצד חרדה זו באה לידי ביטוי בשני רכיבים בקריקטורה. על פי מה שלמדתם, הציגו שני אירועים מתקופת ההמתנה שקדמה למלחמת ששת הימים שגרמו לתחושת החרדה. אתרו מקור חזותי תוך ספר הלימוד 'השיבה לציון' המעיד על תחושת החרדה. ציינו את מספר העמוד ואת שמו של המקור החזותי שאיתרתם. הסבירו כיצד המקור שאיתרתם מעיד על תחושת החרדה.
- ב. הציגו שתיים מן התוצאות של מלחמת ששת הימים בשני תחומים שונים. הסבירו כיצד השפיעה כל אחת מהתוצאות שהצגתם על החברה בישראל. בססו תשובתכם על המפה הנמצאת בעמוד 433 בספר הלימוד 'השיבה לציון'.

בהצלחה!

תשובון:

1. הציגו שני רעיונות בהם האמינו העולים ביישוב החדש.

רעיונות
- יש להקים פתרון לאומי ליהודים בא"י - חיזוק ההתיישבות עירונית וחקלאית בא"י - חידוש השפה העברית כשפה מדוברת - פרודוקטיביות - יצירת אפשרויות פרנסה בא"י
- ערכי הסוציאליזם: שיתופיות, שוויון - כיבוש השמירה - כיבוש העבודה - כיבוש השפה - בניית חברה חדשה בא"י המבוססת על דמות של יהודי חדש (לא גלותי ולא דתי)

(מבוסס על המונח ישוב חדש)

אתרו מקור היסטורי מספר הלימוד, והסבירו מה ניתן ללמוד ממנו על קשיי המתיישבים הראשונים אן על אורחות חייהם.

תמונה מהמושבה רחובות (עמ' 44) - נראה שאנשי המושבה חקלאים
תמונה מהמושבה ראשון לציון (עמ' 44) - נראה שאנשי המושבה חקלאים
קטע מילולי על המושבה חדרה (עמ' 45) - מתיישבים אידאליסטים שרואים את מציאותם בא"י כתחיית העם והארץ, קושי של תמותה רבה ממחלות, קשיים המלווים את עבודת האדמה
תמונה של אנשי העלייה השנייה (עמ' 47) - נראה מהתמונה שאורח חייהם אינו דתי
תמונה של פועלים ופועלות (עמ' 50) - עובדי כפיים, צעירים בודדים ללא משפחה, חיים פשוטים.
תמונות (עמ' 52) של אנשי השומר, נכונים להיאבק על קיומה של ההתיישבות העברית בא"י
תמונה של דגניה (עמ' 53) - המעידה על התיישבות חקלאית (פרות, שובך יונים)
תמונה בעמ' (57) - של התיישבות התימנים בכפר השילוח המעידה על עוני קשה, ולבוש המעיד על קשר למסורת.

לו הייתם חיים בתקופת "היישוב החדש", ציינו לאיזו מקבוצות העולים הייתם רוצים להשתייך? כל תשובה הגיונית ומנומקת תתקבל.

על פי מה שלמדתם, הציגו גורם אחד ליציאת מסע-הרבנים (תרע"ד, 1913) אל היישובים שהקימו אנשי העליות הראשונות.

- לקרב בין היישוב הישן והחדש

- לחזק את שמירת המצוות במושבות היישוב החדש.

אתרו בספר הלימוד מקור היסטורי המתאר רשמים מביקור הרבנים ב'מרחביה'.

על פי המקור ההיסטורי ועל פי מה שלמדתם, הציגו את הרושם שעשה הביקור במרחביה על הרבנים ועל המתיישבים.

הרושם על הרבנים - נאום נלהב של הרב קוק שהדגיש את חשיבות פועלם של המתדיישים / "זכות גדולה לנסוע בעגלתם של עמלים יהודים" / דיבר בשבחה של עבודת האדמה / ובשבח עמק יזרעאל שהם הראשונים יצאו לגאלו משממתו / בהתרגשות בחזרה למקום שבו גרו האבות "קמו בניהם וממשיכים במסורת ישראל" הרושם על המתדיישים - מתדיישב שאמר שלא יצליחו להשפיע עליהם / כותב הזכרונות שמעיד על הרושם הגדול שעשו דבריו של הרב קוק וקבלת הפנים החמה של המתדיישים שויתרו על יום עבודה בכל מקום שהגיעו אליו הרבנים, עשו מעין יום טוב וכולם בטלים ממלאכה (זכרונות הרב ידלר)

2. הסבירו מדוע היה צורך בהקמת הארגון 'השומר' (עמ' 51)

היה צורך להקים את ארגון השומר מכיוון שהגליל היה מוכה שוד ורצח והשמירה בו הייתה הכרחית.

הסבירו מה באה לבטא הסיסמא "בדם ואש יהודה נפלה - בדם ואש יהודה תקום"

הסיסמא באה לבטא את הצורך במלחמת דמים על ישיבתנו בארץ

הטענה המרכזית של הכותבים מה'קול-קורא' שפורסם בשנת 1920 (עמ' 141)

מבחינה פוליטית ארץ ישראל היא חלק טבעי/בלתי נפרד מסוריה הגדולה.

הסבירו כיצד הם מנמקים את טענתם.

- גם בסוריה וגם בא"י גרים ערבים

- לערביי א"י ולערביי סוריה יש אותם מנהגים / אינטרסים

- החיבור לסוריה שומר על האינטרסים של ערביי א"י: על הארץ / הכבוד / רוח ורכוש.

על פי מה שלמדתם, הסבירו מה היה החשש שהוביל לכתיבת 'קול-קורא' זה.

- שהיהודים בעקבות הצהרת בלפור יגיעו לא"י בהמוניהם וערביי א"י ייפגעו

ציינו שני מאפייני זהות של ערביי ארץ-ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית.

- זהות דתית-מוסלמית

- זהות משפחתית לחמולה שאליה היו שייכים

הסבירו גורם אחד להתעוררות הלאומיות הערבית דווקא בראשית תקופת השלטון הבריטי בארץ ישראל

- חלום סוריה הגדולה נגוז ואין להם אפשרות לחבור לסוריה ולכן החליטו להיאבק על ישות ערבית בא"י תוך

התנגדות למפעל הציוני.

- החשש כי הבריטים יאלצו לממש את הצהרת בלפור ולהקים בית לאומי יהודי בא"י כפי שהתחייבו בחוזה

המנדט מ-1922.

3. שני הנימוקים להתנגדותו של בן גוריון:

- **חשיבות ההכרה הבינלאומית:** בן גוריון סבר כי יש לשמור על הפסקת האש שיזם האו"ם ואין לייבא נשק לארץ במהלכה.

- **שמירה על ריבונות המדינה:** סמכות השלטון / ממלכתיות / איחוד המדינה (כדי למנוע מלחמת אזרחים).

חשיבות ההכרה באה לידי ביטוי בנוסח הטיוטה של הצהרת בלפור:

ההנהגה הציונית ניסחה בטיטה שלה את הדברים העיקריים שהיה ברצונה שבריטניה כמעצמה חשובה:

- שארץ ישראל תיכון כבית לאומי

- שבריטניה תתחייב להבטיח את הקמתו של הבית הלאומי היהודי בא"י.

- שבריטניה תכיר ותשתף פעולה עם ההסתדרות הציונית כמנהיגת העם היהודי.

חשיבות ההכרה באה לידי ביטוי בדברי בן גוריון על הצעת החלוקה של ועדת פיל:

- להחלטה ערך פוליטי לא קטן

- חלום כל דורות נעשתה אקטואליה פוליטית

הסבירו האם לדעתכם, הנהגה מדינית אמורה להעניק משקל רב לעניין ההכרה הבין-לאומית כל תשובה מנומקת שתקבל.

4. על פי הקטע, הציגו כיצד פירש בן גוריון את הצעתו של בגין לפקידי הממשלה לאחר שנודע על הגעתה הצפויה של אלטלנה.

-בן גוריון פירש את הצעת בגין כשאיפה להמשיך לקיים את האצ"ל כגוף נפרד
-כערעור על מנהיגותו של בן גוריון / כשאיפה להקים שתי מדינות ושני צבאות
-כהכשלת המטרה להקים צבא אחד מאוחד, בגלל סירובו של בגין להעביר 100% מהנשק לידי צה"ל
-בגלל הצעתו של בגין להקצות מעט מהנשק לידי כוחות אצ"ל בירושלים.

ציינו על מה הייתה המחלוקת בין ההגנה לבין האצ"ל בתקופת המנדט. הסבירו את העמדות של שני הצדדים. ציון: הבלגה או תגובה:

ההגנה דגלה בגישה כי יש לפגוע רק בתוקפים, מכיוון ש

- טרור כלפי חפים מפשע הוא בלתי מוסרי (הרב הרצוג, עמ' 220)
- יש לשמור על טוהר הנשק (ברל כצנלסון עמ' 221)
- ההבלגה תגרום קידוש ה' בעיני הגויים - תחזק את התמיכה בציונות בדעת הקהל הבינלאומית. הרב הרצוג עמ' 220

האצ"ל תמך בפגיעה גם בתושבים בלתי מעורבים כיוון ש

- זהו האמצעי היחיד שיוביל להרתעה/שמירה על הכבוד הלאומי/"קיר הברזל" (דוד רזיאל/זאב ז'בוטינסקי, עמ' 221)
- התנהלות חלשה של מוסדות ההנהגה תוביל נוער לנקוט פעולות עצמאיות שעלולות להביא השלכות חמורות. (זאב ז'בוטינסקי, עמ' 221)

הציגו את שיתוף הפעולה בין המחתרות. הסבירו נימוק אחד לשיתוף פעולה זה. בססו את תשובתכם על קטע מתוך ספר הלימוד. ציינו את העמוד בספר הלימוד עליו אתם מסתמכים ואת שם הקטע.

הציגו את שיתוף הפעולה בין ההגנה לבין אצ"ל. יש לציין את מספר העמוד ושם הקטע.

שיתוף הפעולה - הקמת תנועת המרי העברי שכללה את שלושת המחתרות ההגנה האצל והלחי. התנועה פעלה כנגד השלטון הבריטי במישור הצבאי במשך 10 חודשים עם הנהגה משותפת. (עמ' 265)
הסבירו נימוק אחד לשיתוף פעולה זה - איחוד כוחות יביא לתוצאות טובות יותר/יאפשר פיקוח על ארגוני הפורשים (האצ"ל והלחי)

- בעקבות האכזבה ממדיניות מפלגת הלייבור שהמשיכה במדיניות הקודמת של הספר הלבן למרות הסיוע שנתן הישוב היהודי לבריטניה במהלך מלחמת העולם השנייה

- בעקבות תוצאות השואה, והמצב הקשה של שורדי השואה במחנות העקורים, חידד את הדחיפות בשינוי מדיניות הספר הלבן
(עמ' 265)

א. הציגו את היחס של השלטון בברית המועצות לדת וללאומיות היהודית.

השלטון הקומוניסטי אסר על דת ולאומיות מסיבות אידאולוגיות ועל כן רדף את הדת והלאומיות היהודית/נאסרו ביטויים של ציונות ויהדות.

ציינו והסבירו כיצד יחס זה בא לידי ביטוי בקריקטורה על פי רכיב אחד.

-המסור שקורע את המיתרים מבטא את הניסיון של השלטון בבריה"מ לנתק את יהודי בריה"מ ממדינת ישראל.
-הכוכב שעל היד המנסרת מסמל את ברית המועצות.

הסבירו כיצד יחס השלטון ליהודים באתיופיה היווה את הרקע לעלייה.

יחס רודני של המשטר באתיופיה / סגירת בתי ספר יהודיים / גיוס ילדים לצבא / נאסרה יציאת אזרחים מהארץ היחס הקשה של השלטונות חיזק את רצונם של היהודים לעזוב את אתיופיה ולעלות לארץ.

ב. ציינו קושי ייחודי בעליית יהודי אתיופיה.

-הליכה ברגל לסודן / רעב / שודדים / למעלה מ-4000 איש מתו במדבר
-הסתרת זהות הפליטים מאוכלוסייה עוינת

-תנאים פיזיים קשים במחנות הפליטים בסודן

אתרו בספר הלימוד מקור חזותי והסבירו כיצד הוא מבטא את הקושי שצינתם.

עמ' 356 - תמונה של יהודים הולכים ברגל במדבר בשיירה לגבול סודן.

א. החרדה באה לידי ביטוי בקריקטורה.

- הילד, שמייצג את מדינת ישראל, עומד על קצה תהום.
- האיש, שמסמל את מדינות האו"ם, דוחף את הילד שמסמל את ישראל אל עבר הקצה.
- האיש, שמסמל את האו"ם, עוצם עיניים נוכח העובדה שהילד עומד על קצה תהום.
- לילד אין דרך מילוט, מכיוון שבצידו האחד תהום, ובצידו השני מדינות ערב.
- הקרבה לעננים/לציפורים מלמדת שהצוק גבוה מאוד/הנפילה הצפויה קשה.

שני אירועים מתקופת ההמתנה:

- המתיחות בין מדינת ישראל ובין מדינות ערב הגיעה לשיא בתקופה זו.
- בשבועות שלפני המלחמה התרעות סובייטיות על ריכוז כוחות צה"ל בגבול סוריה הגבירו את המתח באזור/נתפסו על ידי מצרים/סוריה כגיבוי למהלכים נגד מדינת ישראל.
- שיא במתח לאחר הפגזות סוריות על יישובים ישראלים/פגיעות של ישראל בצבא סוריה/הפלת שישה מטוסים סוריים בידי ישראל.

- הזרמת כוחות מצריים לסיני, למרות האיסור של האו"ם.

- חתימה על הסכמי שיתוף פעולה בין מדינות ערב כדי לתקוף את ישראל.

- המצרים חסמו את מצרי טירן למעבר של כלי שיט ישראלים. (השיבה לציון, עמ' 428)

מקור היסטורי חזותי מתוך ספר הלימוד וכיצד הוא מעיד על התחושה (תמונות מעמ' 428, 429)

תמונה של אזרחים חופרים שוחות:

מתוך חרדה קיומית ניתנו הוראות לחפור שוחות כדי להתגונן מפני התקפות האויב.

קריקטורה של מדינות ערב בצורת תותחים הדוחפים את ישראל לים:

קריקטורות שפורסמו בעולם הערבי הבהירו לישראלים את תחושת הביטחון של מדינות ערב בניצחון וחיזקו את תחושת החרדה שלהם.

ב. שתי תוצאות של מלחמת ששת הימים וההשפעות שלהן על בסיס המפה עמ' 433

- ניצחון מהיר ומוחץ שהפגיע את כולם.
- הרחבת שטח המדינה פי ארבעה.
- שחרור יהודה ושומרון וחבל עזה.
- שחרור רמת הגולן. – שחרור סיני.
- הסרת האיום הישיר שהיה על המדינה.
- שחרור המקומות הקדושים.
- מדינת ישראל נתפסה כמעצמת על במזרח התיכון, שכדאי לטפח קשרים טובים איתה.
- הידוק יחסיה של ישראל עם ארצות הברית. הציגו את המהפך שחל באווירה הציבורית בעקבות תוצאות המלחמה מעבר מאי-ודאות/חרדה, אל עבר שמחה/אופוריה/התלהבות/תחושת רווחה/התרגשות.

בהצלחה!